

Wyrok z dnia 13 maja 1998 r.

I PKN 101/98

Przejęcie części zakładu pracy w trybie art. 23¹ § 1 KP w okresie wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę powoduje, że nowy pracodawca wstępując z mocy prawa w uprawnienia i obowiązki poprzedniego pracodawcy jest związany wypowiedzeniem umowy o pracę, jeżeli nie dokona czynności zmierzających do jego cofnięcia przed datą rozwiązania stosunku pracy.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie: SN Adam Józefowicz (sprawozdawca), SA Alina Krusz-Stankiewicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 maja 1998 r. sprawy z powództwa Marka M., Andrzeja W. i Stanisława K. przeciwko Zakładowi Energetyki Ciepłej w K. o nawiązanie stosunku pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 22 października 1997 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Końskich wyrokiem z dnia 21 maja 1997 r. [...] zobowiązał Zakład Energetyki Ciepłej w K. do nawiązania stosunku pracy z Markiem M., Andrzejem W. i Stanisławem K. w terminie 1 tygodnia od uprawomocnienia się orzeczenia, a w pozostałej części dotyczącej wynagrodzenia za pracę oddalił powództwo. Sąd ustalił, że powodowie Marek M., Andrzej W. i Stanisław K. byli pracownikami Zakładu Metalurgicznego „Z.” w K. w upadłości, zatrudnionymi w charakterze elektromonterów. Zgodnie z § 5 przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 24 lipca 1996 r. kupujący Zarząd Miasta i Gminy w K. zobowiązał się przejąć w trybie

art. 23¹ KP wszystkich pracowników, zatrudnionych na czas nie określony według stanu zatrudnienia na dzień 15 czerwca 1996 r. W wykazie pracowników Zakładu Elektrociepłowni z 15 września 1996 r., przekazanych do Urzędu Miasta na podstawie art. 23¹ KP byli wymienieni powodowie. Z wykazu tego wynika, że byli oni zatrudnieni w nastawni głównej E-2 na stanowiskach elektromonterów dyżurnych. Do ich obowiązków należała kontrola urządzeń elektrycznych wszystkich obiektów na terenie całego Zakładu pracy, w tym obsługa zespołu urządzeń służących do przesyłania i rozdzielania energii elektrycznej do zespołów maszyn, odbiorników, oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego. Kierownikiem Zakładów Elektrociepłowni był Grzegorz S., a bezpośrednim przełożonym powodów mistrz Andrzej R. W nastawni głównej brak było zaplecza socjalnego. Andrzej R. miał swoje biuro na wydziale mechanicznym, a siedziba pozwanych znajdowała się w rozdzielni RP 15, w której mieli swój warsztat pracy, półki na ubrania i stołówkę. Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany przejął w październiku 1996 r. nastawnię główną, która zgodnie ze schematem organizacyjnym z dnia 1 marca 1996 r. [...] wchodziła w skład Elektrociepłowni. Powodowie znajdowali się w analogicznej sytuacji, jak Andrzej R. Wszyscy mieli zaplecze poza nastawnią główną E-2. Andrzej R. został przejęty przez pozwanego zakład w trybie art. 23¹ KP, a z powodami z niezrozumiałych względów odmówiono nawiązania stosunku pracy. Wprawdzie w wykazie przejmowanych pracowników przez Urząd Miasta i Gminy w K., sporządzonym według stanu na dzień 15 czerwca 1996 r. przez Grzegorza S. brak było nazwisk powodów [...]. Wykaz ten miał charakter projektu dla dyrektora i podlegał uzupełnieniu. Dlatego wykaz ten nie stanowi dowodu przesądzającego, że powodowie nie byli pracownikami Elektrociepłowni, gdyż byli oni pracownikami nastawni głównej E-2, a nie rozdzielni RP 15, gdzie mieli tylko swoją siedzibę. Na podstawie wykazu środków trwałych przejętych w całości przez nabywcę Sąd Rejonowy ustalił, że nastawnia główna E-2 była przejęta przez pozwanego zakład. Sąd zwrócił uwagę na brak konsekwencji pozwanego w zakresie wypłaty odpraw pieniężnych na podstawie art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Pomijając nieprawidłowości wypłaty odpraw pieniężnych pracownikom przejmowanego zakładu pracy, których zatrudnia, pozwany powołuje się na fakt wypłaty odpraw powodom, którym odmawia zatrudnienia. Sąd Rejonowy uznał, że umowa o pracę uległa rozwiązaniu w dniu 30 września 1996 r. Z uwagi na to, że sto-

sunek pracy ze Stanisławem K. nie został nawiązany, nie przysługuje mu wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, którego domagał się w pozwie. Sąd Rejonowy uznał, że pracownicy nastawni, w tym powodowie, podlegają przejściu przez pozwanego na podstawie art. 23¹ KP. Bez znaczenia jest okoliczność, że budynek RP-15, w którym powodowie mieli siedzibę nie został przejęty przez stronę pozwaną.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach po rozpoznaniu apelacji pozwanego Zakładu Energetyki Ciepłej od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji, wyrokiem z dnia 22 października 1997 r. [...] oddalił apelację. Sąd Wojewódzki stwierdził, że Sąd pierwszej instancji wyciągnął prawidłowe wnioski z zebranego materiału dowodowego i wydał trafny wyrok. Na skutek przejścia zakładu pracy, nastąpiła zmiana podmiotowa po stronie pracodawcy (wejście w prawa i obowiązki dotychczasowego pracodawcy przy zachowaniu istniejących stosunków pracy) w sposób automatyczny i niezależny od woli dotychczasowego i nowego pracodawcy. Pozwany zobowiązał się zgodnie z § 5 umowy przedwstępnej do przejścia w trybie art. 23¹ KP wszystkich pracowników zatrudnionych na czas nie określony w Elektrociepłowni na dzień 15 czerwca 1996 r. Pozwany przejął na własność część majątku Zakładu Metalurgicznego „Z.” w upadłości w K., tj. Elektrociepłownię i Nastawnię Główną, będącą organizacyjnie częścią składową Elektrociepłowni. Przejęcie Nastawni, w której pracowali powodowie nastąpiło w październiku 1996 r. Nie został przejęty budynek RP-15, w którym powodowie mieli swą siedzibę. Przejęty został zatem faktycznie zarówno majątek Elektrociepłowni, jak i Nastawni. Logiczny i zgodny z art. 23¹ KP jest - zdaniem Sądu Wojewódzkiego - wniosek, że nastąpiło skuteczne przejście pracowników, w tym powodów, przez nowego pracodawcę. Sąd drugiej instancji nie podzielił zarzutu apelacji, że powodowie byli pracownikami rozdzielni RP-15 i powinni być przejęci przez nabywcę Oddziału Stalowni. Ponadto uznał, że zbędne było dopuszczenie przez Sąd dowodu z zeznań nabywcy Odlewni oraz budynku rozdzielni RP-15. Sąd Wojewódzki uznał, że pomimo błędnej redakcji sentencji, zobowiązującej stronę pozwaną do zawarcia z powodami umów o pracę w sytuacji, gdy z mocy art. 23¹ KP są oni jej pracownikami z mocy prawa, nie jest celowe uwzględnienie apelacji z tego powodu.

Od powyższego wyroku Sądu Wojewódzkiego strona pozwana wniosła kasację, w której zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 23¹ § 1, art. 45 § 1 i art. 264 § 1 i 3 KP przez błędną ich wykładnię, a także niewłaściwe zastosowanie prowadzące do nawiązania umów o pracę. Ponadto w kasacji zarzucono

naruszenie przepisów postępowania, a zwłaszcza art. 3 KPC i pominięcie dowodu z ustalenia ilości przejętych pracowników przez nabywcę Zakładu Odlewniczego, w tym miejsca pracy powodów w placówce RP-15 i sporządzonego wykazu pracowników z tej części zbytego zakładu pracy oraz naruszenie przepisów art. 224 i 227 KPC. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja podlega uwzględnieniu, gdyż zaskarżony wyrok narusza prawo materialne (art. 23¹ § 1 KP). Z ustaleń Sądu pierwszej instancji, które Sąd Wojewódzki przyjął za podstawę faktyczną swojego orzeczenia wynika, że przed datą przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę, poprzedni zakład pracy powodów (Zakład Metalurgiczny „Z.” w K. w upadłości) rozwiązał z nimi umowy o pracę po upływie trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia z dniem 30 września 1996 r. Ponadto wyroki Sądów obu instancji opierają się na stwierdzeniu, że pozwany Zakład Energetyki Ciepłej w K. faktycznie przejął w październiku 1996 r. elektrociepłownię wraz z nastawnią główną, w której powodowie pracowali przed rozwiązaniem umowy o pracę. Z art. 23¹ § 1 i 3 KP wynika, że na skutek przejścia zakładu pracy lub jego części następuje zmiana podmiotu zatrudniającego w stosunkach pracy istniejących w chwili przejścia i nie dotyczy byłych pracowników, z którymi poprzedni pracodawca skutecznie rozwiązał umowy o pracę. Powodowie nie kwestionowali rozwiązania umów o pracę i pobrali odprawy pieniężne. Przyjmując, że istotne znaczenie ma data nabycia aktem notarialnym części zakładu pracy od poprzedniego pracodawcy w dniu 5 września 1996 r., to nowy pracodawca wstępując z mocy prawa w uprawnienia i obowiązki poprzedniego pracodawcy jest związany wypowiedzeniem umowy o pracę, jeżeli nie dokona czynności prawnych zmierzających do jego cofnięcia przed datą rozwiązania stosunku pracy. W ustalonej w sprawie sytuacji powodów, nie ma więc zastosowania przepis art. 23¹ § 1 KP. Sąd Wojewódzki naruszył zatem art. 23¹ § 1 KP przez to, że w ustalonym stanie faktycznym sprawy przyjął przepis ten, jako podstawę do wydania zaskarżonego orzeczenia. Ponadto wskutek niewłaściwego zastosowania wymienionego przepisu powstała sprzeczność między sentencją wyroku Sądu pierwszej instancji, zobowiązującym stronę pozwaną do nawiązania z powodami stosunku pracy bez wskazania podstaw prawnych, a uzasadnieniami wyro-

ków Sądów obu instancji, z których wynikałby obowiązek pozwanego przywrócenia powodów do pracy, gdyby istniały ich stosunki pracy w dacie przejścia przez niego części zakładu pracy. Odnosiłoby się to do przypadku niezgodnej z prawem odmowy ich zatrudnienia przez pracodawcę lub niezgodnego z prawem rozwiązania umów o pracę, co w sprawie niniejszej nie wchodzi w rachubę. W związku z tym skarżący niewłaściwie zarzucił w kasacji naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 45 § 1 i art. 264 § 1 i 3 KP w sytuacji, gdy rozwiązanie z powodami stosunku pracy jest ustaloną przez Sąd i bezsporną między stronami okolicznością w sprawie. Z tego względu powodowie domagali się w swych pozwach nawiązania stosunku pracy. Jako podstawę swych roszczeń powodowie wskazali § 5 przedwstępnej umowy sprzedaży z dnia 24 lipca 1996 r., zawartej między pracodawcą powodów, a nabywcą części mienia zakładu pracy. Z ustaleń Sądu pierwszej instancji, zaaprobowanych przez Sąd drugiej instancji, wynika, że nabywca pozwanego zakładu pracy Zarząd Miasta i Gminy w K. zobowiązał się przejąć pracowników zatrudnionych na czas nie określony według stanu na dzień 15 czerwca 1996 r., kiedy to powodowie byli pracownikami przejętej części zakładu pracy. Sądy obu instancji nie rozpoznały roszczeń powodów na tej przytoczonej w pozwach podstawie faktycznej, która wymagała wyjaśnienia innych aspektów prawnych tak skonstruowanego powództwa - jak wstępnie wydaje się - opartego na przepisach art. 389, art. 393 § 1 i art. 353 § 2 KC w związku z art. 300 KP. Jednakże powodowie powinni przedtem dokładniej określić podstawę swych roszczeń. Dopiero wtedy Sąd mógłby rozważyć, czy zobowiązanie zawarte w tej umowie może być potraktowane, jako przyrzeczenie spełnienia świadczenia przez nabywcę pozwanego zakładu na rzecz ogólnikowo skonkretyzowanych osób trzecich, które znajdują się w określonej w umowie sytuacji.

Z tego punktu widzenia rozpatrując kasację Sąd Najwyższy stwierdził, że orzekając na podstawie materiału zebranego w pierwszej instancji, Sąd Wojewódzki nie wyjaśnił dostatecznie okoliczności, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co usprawiedliwia zarzut kasacji naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 229 KPC. Rozpatrując sprawę zgodnie z art. 393¹¹ KPC w granicach kasacji, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nastąpiło w sprawie wskazane wyżej naruszenie prawa. Ponadto brak jest w sprawie niezbędnych ustaleń przyjętych przez Sąd drugiej instancji, które stosownie do art. 393¹⁵ KPC umożliwiałyby Sądowi Najwyższemu wydanie orzeczenia co do istoty sprawy. Dlatego Sąd Najwyższy uwzględniając kasację na zasadzie art. 393¹³ § 1 KPC orzekł, jak w sentencji.

